

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae

Schnorrenberg, Anno

Coloniae, 1740

§. 1. De Accusatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62040](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62040)

LIBER QUARTUS.

INSTITUTIONUM CANONICARUM

DE

Causis Criminalibus.

Postquam in tribus præcedentibus Institutionum Canonicarum libris de personis, rebus, Ecclesiasticisque actum est Judiciis, ad causas criminales properamus, de quibus in hâc ultimâ operis nostri parte brevibus tractantes præfixum totius doctrinæ finem assequemur.

TITULUS PRIMUS.

DE

Accusationibus, Inquisitionibus & denuntiationibus.

Tribus modis contra delinquentem puniendum proceditur, 1o. Accusatione. 2o. Inquisitione. 3o. Denuntiatione. De his sphi sequentes.

§ Primus.

DE

Accusatione.

Quæres primò. Quid est Accusatio ?
 x. Est Criminis determinati à determinato homine commissi apud competentem Judicem interveniente subscriptione in ordine ad vindictam publicam facta denuntiatio. Dicitur *imo: Criminis*, quia in delictis privatis non

R. D. Schnorrenberg. *Instit. j. Can.*

Cccc accu-

accusatio, sed civilis locum habet actio, quâ non ad vindictam publicam, sed ad privatam agitur utilitatem. 2do: à determinato homine commissi; nam qui non delinquentem, sed solum crimen sine personæ nominatione factum esse novit, simpliciter quidem denuntiare, accusare autem non potest. 3tio: interveniente inscriptione. In hoc enim accusator à denuntiatore distinguitur, quod accusator in scriptis sese ad pœnam obliget talionis, hoc est; ad pœnam, quam crimen, de quo accusat, meretur, subeundam, si in probatione defecerit. 4to: ad vindictam publicam. Quia per hunc finem Judicium Criminale à Civili distinguitur, quod Criminale instituitur, ut publicæ satisfiat Justitiæ, Civile vero, ut privati, quorum Jus læsum est, suam obineant satisfactionem.

Quæres secundo: quis modus in accusatione servandus? R. Hic consistit in sequentibus. 1mo: Accusator libellum accusatorium in scriptis offerre debet, nisi levius foret delictum, aut aliud permetteret consuetudo, *Can. 1. caus. 2. q. 8.* 2do in libello accusatorio accusantis, accusati & Judicis nomen, deinde species delicti cum complicum & circumstantiarum, temporis ac loci designatione exprimenda. Demum accusator ad pœnam talionis sese subscribere debet. *Can. quisquis. 3. caus. 2. q. 8. cap. super his. 16. de accusat.* 3tio accusator per fidejussores aut pignora de accusatione ad finem Judicii prosequendâ, expensis solvendis ac restitutione damni & injuriæ in

casu succumbentiæ cavere debet, si hanc cautionem accusator prestare nequeat, cum reo in custodiâ est detinendus, usque dum delictum probaverit, vel urgentia commissi delicti demonstraverit indicia, nisi foret persona in magni dignitate constituta, quæ vadem parisi cum accusata conditionis dare potest *Can. quisquis. 3. caus. 2. q. 8.*

Quæres tertio: qui ob defectum naturalem accusare non possunt?

R. 1mo. Furiosi, amentes. 2do ob sexum femina. *Can. prohibentur 14. caus. 2. q. 1.* nisi in criminibus exceptis, ut læsæ Majestatis, Simonæ, Sacrilegii, aut si tuam, suorumve prosequatur injuriam. 3tio ob ætatem pupillus, nisi de autoritate tutoris suam vel suorum injuriam prosequatur, vel de excepto crimine accuset.

Quæres quarto qui ob animi vitium accusare nequeunt?

R. 1mo excommunicati. *Can. nullus. 6. Can. omnes. 7. caus. 3. q. 4. cap. à nobis. 2. cap. exceptionem 12. de exception.* 2do infamis sive Juris sive facti infamiâ. *Can. si quis sunt. 17. can. quarendum. 18. caus. 2. q. 7.* nisi sint crimina excepta, ut læsæ Majestatis, hæresis, simonæ, &c. *Cap. santa. 7. de Simon.* 3tio accusatus criminaliter, antequam se purgaverit, accusatori aliisque crimen gravius inferre nulli tamen par vel minus crimine de quo est accusatus, impingere potest. *Can. neganda 21. & seqq. caus. 3. q. 11. can. quod autem. 2. caus. 4. q. 1. cap. fin. de testib.*

Quæres

Quæres quinto; qui ratione status accusate prohibentur?

R. 1mo. Clericus, maximè si delictum pœnâ Sanguinis puniendum. *Can. Sacerdotes. § 1. caus. 2. q. 7. can. his, à quibus. 30. caus. 23. q. 8. cap. Sententiam. 9. ne Clerici vel Monachi.* Quamvis autem Clericus ad retarciendam suam suorumque Injuriam agere possit, si tamen causa Sanguinis fuerit, expressè protestari debet, quod non ad vindictam publicam, sed ad damni illati reparationem præcisè agere velit, alioquin securâ Sanguinis pœnâ, hoc est: mutilationis aut mortis, irregularitatem incurrit. *Cap. postulasti. 21. de homicid. cap. prelati. 2. eod. in 6. 2do Monachi accusare non possunt nisi suum Prælatum in causâ Monasterii. Cap. ex parte. 11. de Accusat. aut extraneum de licentiâ sui Prælati ob Monasterii utilitatem. Can. Monachi. 35. caus. 16. q. 1.*

Quæres sexto: qui ratione suspitionis, quod accusatio fiat calumniandi animo, accusate prohibentur?

R. 1mo. Inimicus capitalis. *Can. accusatoribus. 2. § seqq. caus. 3. q. 5. cap. repellantur. 7. cap. cum. Manconella. 10. cap. meminimus. 13. cap. cum oporteat. 19. de accusat. 2do. Cohabitatores inimici. cit. cap. repellantur. tales accusatoris amici & accusati inimici præsumuntur. Can. si inimicus. 1. dist. 93. 3tio. pauper, ob suspitionem quod potius spe lucri & præmii, quam studio utilitatis publicæ crimen deferat. Can. prohibentur. 14. caus. 2. q. 1. 4to. Paganus, Judæus, hæreticus Chri-*

stianum accusare non possunt. *Can. pagani. 25. caus. 2. q. 7. can. beatus. §. caus. 6. q. 1. cap. cum 10. de accusat. demum liberi parentes, liberti patronos, Vasalli & servi dominos accusandi non habent potestatem.*

Quæres septimo. Qui accusari nequeunt?

R. Sequentes. 1mo. Qui in terris coram quo conveniatur, Superiorem non habet, sic summus Pontifex nequidem in Concilio generali accusari, & ab illo Judicari potest. *Can. nunc autem. 7. dist. 21. si Papa. 6. dist. 40. can. nemo. 13. § seqq. caus. 9. q. 3. Extrav. unam sanctam. 1. de Majorit. & obedient. inter com. nisi deprehendatur à fide devius. Cit. can. si Papa; aut nisi seipsum alterius subjiciat Jurisdictioni. Can. nos, si 41. caus. 2. q. 7. Quod tamen de temporalium administratione intelligendum videtur, uti cit. Canonis verba innuunt, ubi sic Imperatori loquitur: *Nos si incompetenter aliquid egimus, & subditis justa legis tramitem non conservavimus, vestro ac Missorum vestrorum cuncta volumus emendare judicio. Sc. 2do rationis uti carentes, & doli nondum capaces, ut infantes, puberes, aut pubertati proximi, non aliter quam dato Curatore accusari possunt. 3tio absens ita accusari nequit, ut contra eum processus formetur, ac Sententia feratur. Can. accusatori. 1. § seqq. caus. 3. q. 9. 4to accusatus de crimine & postmodum absolutus, de ipso iterum accusari non potest. Cap. de his. 6. de accusat. nisi accusator vel suorum injuriam prosequatur, vel institu-**

tam prius accusationem se ignorasse, vel priorem accusatorem prævaricatorem fuisset, & cum accusato collusisse probaverit. §10. Qui ante plures annos delictum perpetravit, accusari nequit, cum tempore 20. annorum à die commissi delicti regulariter accusatio Criminalis præscribatur, si patratum semel crimen totum jam transierit, nec continuam habeat Successionem, ut habet hæresis, apostasia, contractum contra Canones Matrimonium &c.

Quæres octavo de quibus Criminibus accusatio fieri potest?

ꝛ. Illa solum delicta accusationi subiecta sunt; ex quibus agitur vel ad pœnam capitis, aut ad pœnam corporis afflictivam, aut ad pœnam infamiae, vel etiam ad multam pecuniariam fisco inferendam: quia delicta, quæ in iudicium deducuntur, vel lædunt directè & principaliter Jus hominis privati, ita tamen ut per consequentiam etiam Reipub., cuius interest non habere cives facinorosos, repugnent utilitati, vel directè & principaliter Reipub. saluti & tranquillitati opponuntur; delicta priora privata vocantur, & pariunt actionem ad pœnam civilem, aut ipsi læso, aut Reipub., quæ quodammodo læsa est, pro actoris arbitrio applicandam. Si actor sibi pœnam applicari velit, civiliter, si Reipub., criminaliter agere dicitur. Posteriora delicta propriè appellantur crimina, suntque Iudicii publici vel criminalis objecta, alia sunt Capitalia, quæ pœnam mortis, sive naturalis per gladium, laqueum, ignem, rotam &c.

sive Civilis per condemnationem ad vitæ periculum, promerentur; alia sunt non Capitalia, quæ mitiori pœnâ ut fustigationis vel pecuniariâ puniuntur. Item delicta alia sunt ordinaria, quibus pœna certa est à Jure constituta, alia extraordinaria, quibus non est certa pœna in jure dictata, sed pro Iudicis arbitrio restat infligenda.

Quæres nono: An si Crimen mixti fori; & accusatus in foro Ecclesiastico punitus vel absolutus fuerit, apud tribunal Iudicis Laici de eodem crimine denuo accusari valeat?

ꝛ. Quando à Iudice Ecclesiastico non quidem condigna, sed potius medicinalis quædam, magis ad animæ salutem quam ad vindictam publicam tendens pœna reo condemnato imposita fuit, tunc iterum apud Iudicem Sæcularem accusari & conveniri potest, secus, si semel condignam sustinuerit pœnam. *Arg. cap. fin. de Except. in 6.*

Quæres decimo: quid factâ accusatione Iudici agendum?

ꝛ. Propositâ accusatione Iudex accusatum, ut personaliter compareat, citare debet. *Cap. 1. de Iudic. in 6.* imo accusatus, si delictum atrox & indicia fuerint sufficientia, quod illud perpetraverit, per apparitores ad Iudicium ducendus & custodiæ causâ carceri est mancipandus.

Quæres undecimo: quod officium accusatoris?

ꝛ. Primo quidem crimen, de quo accusavit, probare debet. *Can. sciens cuncti. 2. caus. 2. q. 8.* & si in probatione defecerit, ad Satisfactionem tenetur

tur accusato. Non autem quælibet sufficientes sunt probationes, sed debent esse vel per facti evidentiam, vel per spontaneam & liberam rei Confessionem. *Cap. evidentiæ 9. de accusat. cap. super eo. 3. de testib. cogend.* vel per duos testes, de proprio visu & auditu deponentes. Deinde post litis contestationem, vel postquam oblato Judici libello facta inscriptio, accusator prosequi cogitur accusationem, hanc enim non intermittere non parum interest publico, sive, vera sit, ut delictum puniatur, sive falsa, ut injusti castigerentur Calumniatoris impudentia.

Quæres duodecimo: quem ex parte acculati accusatio habet effectum?

ꝛ. Accusatio pendens licet non infamet, exstimationem tamen gravat acculati, ita, ut ad novas dignitates promoveri nequeat. *Can. tantis. 3. dist. 81. cap. omnipotens. 4. de accusat.* Si Crimen grave, promotio, Collatio aut affectio novæ dignitatis non tenet, nec convalescit, quantumcunque promotus postea per Sententiam definitivam abtolvatur, aut innocens declaretur. *Arg. cap. si eo tempore. 45. de elect. in 6.*

§. Secundus.

D E

Inquisitione.

Quæres primo: quid est Inquisitio?

ꝛ. Est legitima Judicis ex officio procedentis super delicto facta investigatio.

Quæres secundo: quoruplex inquisitio?

ꝛ. Est triplex. 1mo: Generalis, quæ fit ex mero Judicis officio, dum nec personam certam, neque certo crimine expresso in genere inquirunt, an aliqua delicta in Communitate committantur, ut dum Superiores Regna, Provincias, Dioceses &c. Visitantes inquirunt, an Leges & statuta observentur, an aliqui defectus & crimina invalescant, &c.

2do. Specialis, quando Judex vel ex

mero officio, vel ad alterius querelam, aut officialis publici denuntiationem indagat, an talis persona tale crimen perpetraverit. De hac in *Cap. cum dilecti. 18. & cap. qualiter & quando. 24. de accusat. 310.* Inquisitio Mixta, partim generalis, partim specialis, Generalis quoad personas, & particularis quoad delictum, dum de delicto in specie v.g. homicidio, furto, Sacrilegio &c. patrato constat, quia autem latet author, Judex in genere inquit, quis probabiliter aut præsumptive tale crimen commiserit. Aut est generalis quo ad delicta, & specialis quoad personam, ut si à Superiore electi Prælati confirmatio petatur, Confirmans in-

Cccc 3 qui-